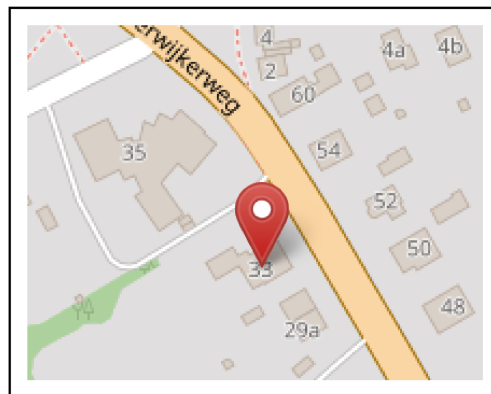

Woonhuizen
Harderwijkerweg 31-33
6957 AB Laag-Soeren

Monumentgegevens

Monumentnummer 0000185
Inschrijving register 01december 1999
Kadastrale aanduiding Dieren P 3586

Historie en ligging:

Deze aan de westzijde van de Harderwijkerweg gelegen villa is ca. 1904 gebouwd als pension. De bouwstijl vertoont invloeden van zowel de neorenaissancestijl als de chaletstijl. Het markante en rijk gedetailleerde pand dat nu de functie van woonhuis heeft, heeft in het verleden behalve als pension ook als winkel en bakkerij gefunctioneerd. Rechts van het pand bevindt zich een schuur. Het huis wordt omgeven door een tuin met oude bomen, struiken en een gazon, van de weg gescheiden door een ijzeren spijlenhek.

Het pand is een van de weinige in de kern van Laag-Soeren gedurende de bloeitijd van het kuuroord Bethesda gerealiseerde pension's. Het pand valt op door het voorname karakter hetgeen benadrukt wordt door de rijke detaillering. Het kuuroord heeft een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van het dorp Laag-Soeren in de periode 1850-1940. Inmiddels is een aanzienlijk deel van het grondgebied van Laag-Soeren vanwege de voormalige kuuroordfunctie aangewezen als beschermd als van rijkswege dorpsgezicht.

Sinds het laatste kwart van de jaren negentig van de twintigste eeuw heeft het pand diverse herstelwerkzaamheden en wijzigingen ondergaan.

De herstelwerkzaamheden betreffen onder meer het herstel van de sierspanten en de reconstructie van de balustrade van het balkon aan de zijde van de voorgevel. Verder is het pand voorzien van nieuwe ramen met isolerende beglazing waarbij de indeling van de bovenlichten is gewijzigd door het verwijderen de roedenverdeling. Ook de schoorstenen in de beide dakvlakken en aan de zijde van de achtergevel zijn verwijderd. Deze zijn vervangen door kunststof ventilatiepijpjes. In de beide dakvlakken zijn dakramen toegevoegd. Het interieur heeft voor wat betreft de indeling wijzigingen ondergaan waarbij deuren en wanden verplaatst dan wel verwijderd zijn. De deuren zijn over het algemeen evenals de plafonds vernieuwd. Enkele belangrijke interieuronderdelen als de trap en een deel van een tegelvoer in de gang zijn hierbij gehandhaafd. Tenslotte is aan de achterzijde van het pand in 2008 een éénlaags aanbouw toegevoegd.

Plattegrond en opbouw:

Het in baksteen opgetrokken en in kruisverband gemetselde pand is gebouwd op een rechthoekige plattegrond en heeft één bouwlaag met een zolderverdieping onder een zadeldak gedekt met sneldekpannen. Het overstekende dak heeft boven de topgevel aan de voorzijde geprofileerde windveren en een sierspant alsmede gesneden consoles, beide hebben vakken met houten paneelvullingen. Boven de zijgevels zijn mastgoten aangebracht. De achtergevel heeft een overstekend dak op klossen afgesloten door windveren. Het pand heeft een omlopende gepleisterde plint. De gevels worden, m.u.v. de achtergevel, verlevendigd door in zwart-grijze verblendsteen uitgevoerde speklagen ter hoogte van de van de lek- en de wisseldorpels van de venster- en deuropeningen. In alle gevels bevinden zich smeedijzeren muurankers.

Voorgevel:

De voorgevel heeft een indeling in drie traveeën. De vensters en deuren op de begane grond worden afgesloten door segmentboogjes met gepleisterde of natuurstenen aanzet- en sluitstenen. De vensters op de verdieping worden afgesloten door een strek met aanzet- en sluitstenen. De middentravee bevat de in een portiek gelegen ingang. Deze wordt afgesloten door een segmentboogje. De paneeldeur heeft twee gietijzeren roosters en een segmentboogvormig bovenlicht. Voor het portiek bevindt zich een hardstenen stoep.

De voorgevel heeft links van de ingang een voor wat betreft de indeling enkelruits (vast) raam met een enkelruits bovenlicht en rechts van de ingang eveneens een enkelruits (vast) raam dat in het verleden als etalagevenster gediend heeft. De verdieping heeft in het midden een balkon op gesneden houten consoles. Boven de dubbele openslaande balkondeuren een enkelruits bovenlicht, afgesloten door een blinde rondboog met metselmozaïek.

Aan weerszijden bevindt zich een stolpraam met een enkelruits bovenlicht. In de geveltop bevindt zich onder het sierspant met houten invulling een oeil de boeuf met een ijzeren roosvenster.

Linker zijgevel:

Deze gevel is drie traveeën breed. De vensters en deuren worden afgesloten door strekken met aanzet- en sluitstenen. De linker travee heeft een venster met een enkelruits raam en idem bovenlicht. Voor de twee rechts hiervan gelegen traveeën bevindt zich een fraaie vernieuwde veranda met gesneden stijlen en regels. De veranda heeft een zinkgedekt driezijdig schilddakje. In beide traveeën bevinden zich stolpramen. Boven de middentravee is een de goot doorbrekende dakkapel aangebracht met een stolpraam en een enkelruits bovenlicht.

Achtergevel:

Uiterst links bevindt zich een tussen het huis en de schuur een lage aanbouw die in 2008 verbreed is tot serre-achtige aanbouw. De verdieping heeft drie rechtgesloten vensters waarvan het middelste venster iets lager is geplaatst. Het linker venster is een stolpraam met een enkelruits bovenlicht. Het middelste venster is een stolpraam met een idem bovenlicht. Links en rechts zitten stolpramen. De geveltop heeft een oeil de boeuf met een ijzeren roosvenster.

Rechter zijgevel:

De vensters en deuren in deze gevel worden afgesloten door segmentboogjes met aanzet- en sluitstenen. Uiterst links bevindt zich de plaats van de voormalige winkel deur, nu een venster met een draairaam met een enkelruits bovenlicht. In de rechterhelft van de gevel bevinden zich een venster met een vergelijkbare raamindeling en een deur met bovenlicht. De lage aanbouw tussen het pand en de schuur heeft in de korte zijde een smal venster met een draairaam en in de lange zijde een venster met twee gekoppelde ramen.

Interieur:

Het interieur bevat nog een deel van een tegelvloer met okerleurige en zwarte tegels en een oorspronkelijk trappenhuis met een gesneden trappaal en ijzeren balusters.

Bijgebouwen:

Rechts van het pand staat, terugliggend, een éénlaags gebouw met een zadeldak dat vermoedelijk onder meer als bakkerij gefunctioneerd heeft en nu als schuur in gebruik is. Het in baksteen opgetrokken gebouw heeft één bouwlaag onder een zadeldak gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. Boven voor- en achtergevel wordt het dak afgesloten door windveren. De topgevel aan de voorzijde heeft een sierspant met makelaar.

Reden van plaatsing

VILLA met BIJGEBOUW en HEKWERK uit ca. 1904, oorspronkelijk o.a. functionerend als pension, gebouwd met invloeden van de neorenaissance en de chaletstijl.

Stedenbouwkundige criteria:

- Het pand is van belang als essentieel belang als onderdeel van de historisch gegroeide kern Laag-Soeren. Het pand is beeldbepalend gelegen nabij de kruising van de Harderijkerweg met Prof. Huetlaan en de Eerbeekseweg in het hart van het dorp.

Architectuurhistorische criteria:

- Het voormalige pension is voor Laag-Soeren zeldzaam voorbeeld van een dergelijk bouwtype uit de jaren rond 1900. Het pand heeft een zeldzaamheidswaarde vanwege de toepassing van stijlelementen van zowel de chaletstijl als de neorenaissancestijl waarvan het pand in het dorp een van de belangrijkste gerealiseerde voorbeelden vormt.
- Het pand valt op door de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp alsmede door de zorgvuldige detaillering. Kenmerkend voor de architectuur zijn het siermetselwerk en de symmetrische gevelindeling waarbij echter door de toepassing van zorgvuldig geplaatste elementen als een veranda en door de aan de Duitse en Zwitserse bouwkunst ontleende sierspant het voor de bouwtijd en de locatie aan de bosrijke Veluwezoom gewenste schilderachtige karakter is verkregen.

Cultuurhistorische criteria:

- Het voormalige pension is van bijzonder belang voor de economische geschiedenis van de gemeente Rheden in het algemeen en het dorp Laag-Soeren in het bijzonder als exemplarisch voorbeeld van een dergelijke functie gecombineerd met activiteiten als een bakkerij tegen de achtergrond van het van het opkomend toerisme in de late 19de eeuw in het algemeen en de ontwikkelingsgeschiedenis van het landelijk bekende kuuroord Bethesda in het bijzonder.

Hiermee voldoet aan de basisnormen a en b alsmede aan de meerwaarden 1b, 1b, 2a, 2c, 3a en 3c. Op grond van bovenstaande voldoet het pand aan artikel 1, sub a, b en c van de gemeentelijke monumentenverordening.

Voorgevel Villa Harderwijkerweg 31 en 33 – 2016.

Foto: Kees van Splunter / fotoclub Veluwezoom © CC BY-NC-ND